Procedura zapewnienia dziecku ochrony

Jak prawidłowo zweryfikować zgłoszenie o krzywdzeniu dziecka i zastosować art. 12a? Jak stosować kwestionariusz szacowania ryzyka, organizować współpracę służb, umieszczenie i transport dziecka oraz interwencje poza godzinami pracy OPS?

Wideoszkolenie PCC Poland skierowane do pracowników ośrodka pomocy społecznej, którzy zajmują się procedurą zabezpieczenia dzieci od rodzin w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie

Co w przypadku, gdy przy próbie zabezpieczenia dziecka pogotowie, lekarz rodzinny i Policja odmawia przyjazdu?

Podczas szkolenia uczestnicy dowiedzą się, jak prawidłowo reagować na zgłoszenie o krzywdzeniu dziecka: jak zebrać i zweryfikować informacje, rozmawiać z dzieckiem, ocenić zagrożenie jego życia lub zdrowia oraz ustalić, czy zachodzą przesłanki do zapewnienia mu ochrony na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Praktycznie omówimy obowiązujący kwestionariusz szacowania ryzyka, zasady podejmowania wspólnej decyzji przez pracownika socjalnego, Policję i przedstawiciela ochrony zdrowia, rolę psychologa, wybór bezpiecznego miejsca pobytu dziecka, transport, dokumentowanie czynności, powiadomienie sądu opiekuńczego oraz działania podejmowane wtedy, gdy po weryfikacji zgłoszenia nie ma podstaw do zastosowania art. 12a. Szkolenie jest skierowane przede wszystkim do pracowników socjalnych i kadry kierowniczej OPS, MOPS, GOPS, MGOPS i CUS, pracowników PCPR i OIK, członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawicieli służb współpracujących przy ochronie dziecka.

W programie m.in.:

- Kiedy pracownik socjalny może zastosować procedurę zapewnienia dziecku ochrony na podstawie art. 12a, a kiedy należy uruchomić inne działania ochronne?
- Jak prawidłowo wypełnić obowiązujący kwestionariusz szacowania ryzyka i dlaczego nie sporządza się go automatycznie przy każdej procedurze „Niebieskie Karty”?
- Jak weryfikować zgłoszenia ze szkoły, szpitala, od sąsiada, kuratora, asystenta rodziny lub samego dziecka oraz jak rozmawiać z dzieckiem bez sugerowania odpowiedzi?
- Jak przebiega wspólna ocena pracownika socjalnego, Policji i przedstawiciela ochrony zdrowia? Co zrobić, gdy jedna ze służb odmawia udziału albo nie podziela oceny zagrożenia?
- Kto odpowiada za organizację interwencji poza godzinami pracy OPS/CUS, ustalenie bezpiecznego miejsca dla dziecka, transport oraz przygotowanie wariantu awaryjnego?
- Jak dokumentować interwencję, zawiadomić sąd opiekuńczy w wymaganym terminie, przekazać pouczenie i przygotować jednostkę na zażalenie rodzica lub kontrolę?
- Jaka odpowiedzialność może powstać za niedopełnienie obowiązków lub przekroczenie uprawnień i dlaczego nie każde niepotwierdzone zgłoszenie oznacza odpowiedzialność pracownika albo OPS?

Wzory pism, jakie otrzymają uczestnicy:

- Urzędowy wzór kwestionariusza szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka obowiązujący od 20 maja 2025 r.
- Checklista przesłanek i kolejności czynności na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Wzór pisemnego wniosku kierownika jednostki o udział Policji oraz karta informacji potrzebnych przy pilnym wniosku ustnym.
- Wzór protokołu lub rozbudowanej notatki z czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.
- Obowiązujący wzór pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych o prawie do złożenia zażalenia.
- Wzór oświadczenia osoby lub podmiotu przejmującego opiekę nad dzieckiem oraz checklista informacji przekazywanych wraz z dzieckiem.
- Wzór zawiadomienia sądu opiekuńczego o zapewnieniu ochrony dziecku i miejscu jego umieszczenia.
- Wzór dokumentacji zdarzenia, podczas którego nie stwierdzono podstaw do zastosowania art. 12a, wraz z opisem innych podjętych działań.
- Schemat rozdzielenia procedury art. 12a, procedury „Niebieskie Karty", zawiadomienia o przestępstwie i zawiadomienia sądu opiekuńczego.
- Propozycja elementów lokalnej procedury współpracy na wypadek interwencji po godzinach pracy, braku miejsca w pieczy i konieczności transportu dziecka.

Szczegółowy program szkolenia:

Nowości w programie
Aktualności i zmiany projektowane – stan na 30 września 2026 r.

- [PROJEKT USTAWY] Projektowane zmiany procedury „Niebieskie Karty" (UD246): bezpośrednia ocena bezpieczeństwa małoletniego przez grupę diagnostyczno-pomocową, w szczególności rozmowa z dzieckiem. Jak przygotować pracowników do takiej rozmowy i nie utożsamiać projektowanego obowiązku z obecną procedurą art. 12a?
- [PROJEKT USTAWY] Planowane uproszczenie procedury „Niebieskie Karty", wprowadzenie reprezentanta dziecka oraz zmiany w funkcjonowaniu i składzie grup diagnostyczno-pomocowych. Które rozwiązania są dopiero projektowane, a które stosuje się już teraz?
- [POSTULAT DO PROJEKTU] Postulat obowiązkowego udziału psychologa w grupie diagnostyczno-pomocowej: jak zorganizować specjalistyczne wsparcie rozmowy z dzieckiem i właściwie odróżnić propozycję od obowiązującego wymogu?
- [AKTUALNOŚĆ ORGANIZACYJNA 2026] Interwencje wieczorem, w nocy i w weekendy: rekomendowane rozwiązania organizacyjne, w tym zmianowy tryb pracy lub dyżury domowe. Jak zorganizować gotowość służb, respektować przepisy prawa pracy i nie przedstawiać rekomendacji jako ustawowego obowiązku całodobowych dyżurów każdego pracownika?

Podstawy prawne, zakres procedury i aktualne pojęcia

- Jak odróżnić rozpoznanie krzywdzenia dziecka, zawiadomienie sądu lub organów ścigania, procedurę „Niebieskie Karty", zapewnienie ochrony na podstawie art. 12a oraz wykonanie orzeczenia sądu o odebraniu dziecka?
- Co oznacza ustawowe pojęcie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka „w związku z przemocą

domową”?
- Czy małoletni będący świadkiem przemocy domowej jest traktowany jako osoba doznająca przemocy?
- Jak rozumieć obowiązujące przesłanki zagrożenia życia lub zdrowia dziecka bez odwoływania się do dawnego wymogu „bezpośredniego” zagrożenia?
- Czy wspólna decyzja podejmowana podczas interwencji jest decyzją administracyjną w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego?
- Kiedy sytuacja wymaga pilnej interwencji z art. 12a, a kiedy właściwe są inne działania ochronne i pomocowe?
- Jak standardy ochrony małoletnich i obowiązki instytucji pracujących z dziećmi łączą się z procedurą OPS, a czego nie zastępują?

Rozpoznawanie krzywdzenia i weryfikowanie zgłoszenia

- Jak rozpoznawać symptomy przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, zaniedbania i innych form krzywdzenia?
- Jakie czynniki ryzyka zwiększają prawdopodobieństwo zagrożenia życia lub zdrowia dziecka?
- Jak weryfikować zgłoszenie pochodzące od szkoły, przedszkola, szpitala, sąsiada, kuratora, asystenta rodziny albo samego dziecka?
- Jak odróżnić ślad mogący wynikać z przemocy od urazu, choroby, niepełnosprawności lub zabiegów rehabilitacyjnych, nie wychodząc poza własne kompetencje?
- Czy i w jakim zakresie można pozyskiwać informacje od sąsiadów lub innych osób - z uwzględnieniem konieczności, proporcjonalności i ochrony danych?
- Czy pracownik socjalny, policjant lub kurator może oceniać widoczne obrażenia dziecka? Kiedy konieczne jest badanie przez osobę wykonującą zawód medyczny?
- Czy każde negatywne zachowanie rodzica lub każde zaniedbanie jest przemocą domową?
- Jak dokumentować źródło zgłoszenia, podjęte czynności weryfikacyjne oraz informacje pewne, niepotwierdzone i sprzeczne?

Rozmowa z dzieckiem i ochrona jego dobrostanu

- Jak nawiązać bezpieczny kontakt z dzieckiem i rozmawiać o przemocy bez sugerowania odpowiedzi?
- Jak dostosować rozmowę do wieku, rozwoju, niepełnosprawności, stanu emocjonalnego i sposobu komunikowania się dziecka?
- Jak reagować, gdy dziecko samo przychodzi do OPS albo spontanicznie ujawnia krzywdzenie?
- Jak oceniać znaczenie i spójność wypowiedzi dziecka bez stawiania diagnozy „konfabulacji” i bez wchodzenia w rolę biegłego lub przesłuchującego?
- Jakie pytania są bezpieczne, a jakie mogą zniekształcić relację dziecka lub utrudnić późniejsze czynności procesowe?
- Jak uwzględnić zdanie dziecka dotyczące osoby, u której chce przebywać, nie przenosząc na nie odpowiedzialności za decyzję?
- Jak ograniczyć stres, ekspozycję na konflikt i liczbę osób rozmawiających z dzieckiem podczas interwencji?
- Jak postępować, gdy dziecko odmawia kontaktu, boi się, zmienia relację albo broni osoby stosującej przemoc?

Wstępna ocena sytuacji i kwestionariusz szacowania ryzyka

- Kiedy powstaje obowiązek dokonania oceny w urzędowym kwestionariuszu i na jakim etapie należy

go wypełnić?
- Jak pracownik socjalny uzgadnia ocenę z funkcjonariuszem Policji oraz lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką?
- Jakie informacje powinny pochodzić od każdej ze służb i kiedy należy w miarę możliwości uzyskać je od dziecka?
- Jak wypełnić kwestionariusz, gdy w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko lub więcej niż jedna osoba stosująca przemoc?
- Jak interpretować czynniki dotyczące przemocy fizycznej, naruszenia sfery seksualnej, wieku dziecka, agresji, braku opieki, przemocy psychicznej, wcześniejszych interwencji, zachowań samobójczych i gróźb?
- Jak rozumieć reguły oceny wskazane w formularzu: pojedynczy czynnik z pierwszej grupy oraz więcej niż jeden czynnik z pozostałej grupy?
- Co wpisać przy braku danych, odmowie współpracy, rozbieżnych ocenach służb albo braku możliwości ustalenia istotnych okoliczności?
- Dlaczego kwestionariusza z art. 12a nie wypełnia się automatycznie przy każdej procedurze „Niebieskie Karty”?
- Jak uzasadnić i udokumentować zarówno decyzję o zapewnieniu ochrony, jak i odstąpienie od tej czynności?

Przesłanki zapewnienia ochrony i wspólna decyzja trzech służb

- Kto jest uprawniony do uruchomienia i realizacji procedury z art. 12a? Jaka jest rola asystenta rodziny, kuratora, pedagoga, interwenta kryzysowego i koordynatora pieczy?
- Jakie znaczenie ma stan nietrzeźwości lub odurzenia opiekuna - kiedy tworzy realne zagrożenie, a kiedy sam w sobie nie przesądza o zastosowaniu art. 12a?
- Jak oceniać sytuację, gdy dziecko pozostaje z inną dorosłą osobą, starszym rodzeństwem albo osobą niewydolną opiekuńczo?
- Jak postępować podczas kryzysu psychicznego rodzica lub opiekuna, zwłaszcza gdy brak diagnozy medycznej?
- Czy brak realizacji obowiązku szkolnego, nieporządek, ubóstwo albo niewydolność wychowawcza mogą samodzielnie uzasadniać natychmiastowe zapewnienie ochrony?
- Co zrobić, gdy jedna ze służb nie podziela oceny zagrożenia lub odmawia udziału w podjęciu wspólnej decyzji?
- Czy pracownik socjalny ma obowiązek uczestniczyć w każdej interwencji dotyczącej dziecka, czy tylko w czynnościach mieszczących się w art. 12a?
- Jak uniknąć zarówno pochopnego zastosowania procedury, jak i zaniechania koniecznych działań?

Interwencja krok po kroku - OPS, Policja, ochrona zdrowia i psycholog

- Jak przygotować interwencję: zebrać informacje, zabezpieczyć kontakt ze służbami, ustalić miejsce pobytu dziecka i przewidzieć wariant awaryjny?
- Kiedy kierownik jednostki składa pisemny wniosek o udział Policji, a kiedy dopuszczalny jest ustny wniosek pracownika socjalnego?
- Jakie dane powinien zawierać wniosek do Policji, w tym informacje dotyczące dziecka, miejsca umieszczenia i środka transportu?
- Jakie czynności podejmuje Policja: dostęp do miejsca, porządek, bezpieczeństwo uczestników, ustalenie tożsamości i weryfikacja osoby najbliższej?
- Jaka jest rola lekarza, ratownika medycznego lub pielęgniarki i jak odróżnić udział w decyzji od

udzielenia świadczenia zdrowotnego?
- Jak postępować, gdy lekarz, POZ, zespół ratownictwa medycznego albo inny przedstawiciel ochrony zdrowia odmawia udziału lub nie może przybyć?
- Kiedy należy dążyć do obecności psychologa przy podejmowaniu decyzji i jak zorganizować wsparcie psychologa po zapewnieniu ochrony?
- Jak chronić bezpieczeństwo dziecka, pracownika socjalnego i pozostałych uczestników, gdy osoba stosująca przemoc jest agresywna?
- Jak zabezpieczyć leki, dokumenty, rzeczy osobiste i informacje potrzebne do dalszej opieki nad dzieckiem?

Miejsce umieszczenia dziecka i współpraca z pieczą zastępczą

- W jakich miejscach można umieścić dziecko po zapewnieniu ochrony na podstawie art. 12a?
- Kto jest „inną niezamieszkującą wspólnie osobą najbliższą" i jak ustalić, czy daje gwarancję bezpieczeństwa oraz należytej opieki?
- Jak Policja weryfikuje osobę najbliższą i jakie informacje powinien wcześniej zgromadzić pracownik socjalny?
- Czy dziecko może zostać przekazane chrzestnemu, sąsiadowi lub innej bliskiej emocjonalnie osobie, która nie mieści się w ustawowym kręgu osoby najbliższej?
- Jak postępować, gdy dziecko nie chce udać się do wskazanego członka rodziny albo wskazuje inną osobę?
- Co zrobić, gdy nie ma miejsca w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce, a interwencja odbywa się w nocy?
- Jak uwzględnić potrzeby rodzeństwa, dziecka z niepełnosprawnością, wymagającego leczenia lub stałej opieki?
- Jak wygląda umieszczenie w pieczy zastępczej z perspektywy kuratora sądowego, organizatora pieczy i sądu opiekuńczego?
- Jak zweryfikować pokrewieństwo, przekazać informacje o dziecku i udokumentować przyjęcie opieki?

Transport dziecka i organizacja działań poza godzinami pracy

- Kto powinien zorganizować bezpieczny przewóz dziecka do osoby najbliższej, rodziny zastępczej, placówki albo podmiotu leczniczego?
- Jak ustalić podział zadań i kosztów transportu między OPS/CUS, gminą, powiatem, pieczą zastępczą i służbami uczestniczącymi w interwencji?
- Jakie informacje o środku transportu należy przekazać Policji we wniosku o udział w czynnościach?
- Jak stosować wymagania bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym dotyczące urządzeń przytrzymujących i przewozu dzieci o szczególnych potrzebach?
- Czy i na jakich zasadach można użyć samochodu służbowego, transportu zewnętrznego albo prywatnego pojazdu pracownika?
- Jak zaplanować działania, gdy miejsce umieszczenia znajduje się w innym powiecie lub województwie?
- Jak organizować udział pracownika socjalnego po godzinach pracy: dyżury, polecenie pracy nadliczbowej, bezpieczeństwo pracownika, zastępstwa i kontakt z kierownikiem?
- Jak powinna wyglądać lokalna mapa całodobowych kontaktów do Policji, ochrony zdrowia, sądu, organizatora pieczy, placówek i psychologa?
- Jakie elementy warto uregulować w porozumieniu lub procedurze współpracy między gminą, OPS/CUS, PCPR, Policją, ochroną zdrowia i pieczą zastępczą?

Dokumentowanie czynności, sąd opiekuńczy, pouczenie i zażalenie

- Jaką dokumentację powinien zgromadzić pracownik socjalny przed, w trakcie i po zapewnieniu dziecku ochrony?
- Jak spójnie połączyć kwestionariusz, protokół lub notatkę z interwencji, informacje medyczne, dokumentację Policji oraz dokument przekazania dziecka?
- Kto podpisuje dokumentację wspólnej oceny i jak opisać rozbieżne stanowiska uczestników?
- Jak sporządzić zawiadomienie sądu opiekuńczego o zapewnieniu ochrony i miejscu umieszczenia dziecka?
- Jak liczyć termin „niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin” i jak udokumentować przekazanie zawiadomienia?
- Jak prawidłowo przekazać rodzicom lub opiekunom pisemne pouczenie o prawie do zażalenia oraz informację o nieodpłatnej pomocy prawnej?
- Jak postąpić z pouczeniem, gdy rodzic jest pod wpływem alkoholu, odmawia przyjęcia, nie jest obecny lub nie można ustalić jego miejsca pobytu?
- Jak przebiega zażalenie na zapewnienie dziecku ochrony i jakie elementy sąd bada: zasadność, legalność i prawidłowość dokonania czynności?
- Jak dokumentować zdarzenie, gdy po weryfikacji nie stwierdzono podstaw do art. 12a, ale podjęto inne działania ochronne?

Procedura „Niebieskie Karty” i dalsza pomoc po interwencji

- Kiedy należy wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” w sprawie dziecka, a kiedy sama informacja lub zaniedbanie nie daje jeszcze podstaw do jej uruchomienia?
- Jak prowadzić czynności, gdy osobą podejrzewaną o stosowanie przemocy wobec dziecka jest rodzic lub opiekun?
- Komu przekazać formularz NK-B, gdy osobą doznającą przemocy jest małoletni, i komu nie wolno go przekazywać?
- Jakie są aktualne terminy przekazania NK-A do zespołu interdyscyplinarnego i grupy diagnostyczno-pomocowej oraz zwołania pierwszego posiedzenia?
- Jak kontynuować procedurę NK, gdy dziecko po interwencji nie wraca do rodziny?
- Jak połączyć działania grupy diagnostyczno-pomocowej z pomocą psychologiczną, pracą socjalną, wsparciem rodziny i działaniami wobec osoby stosującej przemoc?
- Kiedy niezależnie od NK trzeba zawiadomić Policję, prokuratora lub sąd opiekuńczy?
- Jak ograniczyć dublowanie czynności i wielokrotne wypytywanie dziecka przez różne instytucje?

Odpowiedzialność, granice kompetencji i bezpieczeństwo decyzyjne

- Jaka odpowiedzialność może powstać w razie niedopełnienia obowiązków, przekroczenia uprawnień albo nierzetelnego dokumentowania czynności?
- Dlaczego nie każde niepotwierdzone zgłoszenie lub zażalenie rodzica oznacza odpowiedzialność pracownika albo OPS?
- Jakie znaczenie mają: działanie w granicach kompetencji, wspólna ocena służb, rzetelna dokumentacja i uzasadnienie podjętej decyzji?
- Jak odróżnić odpowiedzialność pracowniczą, dyscyplinarną, cywilną i karną oraz unikać automatycznego straszenia sankcjami?
- Jak przygotować jednostkę do kontroli i wykazać ciągłość działań od zgłoszenia do dalszego wsparcia dziecka?
- Jak kierownik powinien organizować nadzór, zastępstwa, bezpieczeństwo pracowników i analizę

trudnych interwencji?
- Jak zapewnić pracownikom wsparcie po obciążającej interwencji i ograniczać ryzyko wtórnej traumatyzacji?

Warsztat - analiza sytuacji problemowych

- Zgłoszenie ze szkoły o zasinieniach, które mogą mieć związek z leczeniem lub rehabilitacją - jakie informacje zebrać i kto powinien je ocenić?
- Oboje opiekunowie są pod wpływem alkoholu, a w domu nie ma trzeźwej osoby zdolnej do opieki - jak przeprowadzić ocenę i wybrać bezpieczne miejsce?
- Dziecko samo zgłasza przemoc w OPS - jak rozmawiać, kogo powiadomić i jak nie obciążyć dziecka odpowiedzialnością za dalsze decyzje?
- Rodzic przechodzi ostry kryzys psychiczny, ale nie ma rozpoznania - jak oceniać faktyczne możliwości opieki i zagrożenie dla dziecka?
- Jedna ze służb odmawia przyjazdu lub nie widzi przesłanek - jakie działania, dokumenty i eskalacja są możliwe?
- Interwencja po godzinach pracy i brak wolnego miejsca w pieczy - jak uruchomić procedurę awaryjną i dokumentować podejmowane próby?
- Dziecko pozostaje samo albo pod opieką starszego rodzeństwa - jakie okoliczności przesądzają o poziomie ryzyka?
- Po weryfikacji brak podstaw do art. 12a - jakie inne działania powinny zostać podjęte i jak je prawidłowo udokumentować?

Prowadzący:

Małgorzata Rabczewska – praktyk, specjalista pracy socjalnej oraz specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Kierownik Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy domowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz od 10 lat aktywny członek Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. Sprawuje nadzór nad realizacją wszystkich Niebieskich Kart w Lublinie – rocznie ok. 1000 procedur NK, koordynator licznych grup roboczych i diagnostyczno – pomocowych ds. procedury „Niebieskie Karty". Od 2016 r. uczestnik projektu „Przyjazny Patrol". Wieloletni wykładowca Wydziału Politologii UMCS w Lublinie, Wyższej Szkoły Społeczno – Przyrodniczej im. W. Pola oraz Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, m.in. z zakresu polityki społecznej oraz administracji publicznej. Trener podczas licznych szkoleń dot. procedury NK i przeciwdziałania przemocy domowej, autor licznych publikacji naukowych z zakresu pomocy społecznej oraz lokalnej polityki społecznej. Absolwent Wydziału Politologii UMCS w Lublinie specjalność Samorząd i Polityka Lokalna, ukończone liczne szkolenia i kursy specjalistyczne, w tym specjalizacja w zakresie pracy socjalnej oraz specjalizacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ukończony kurs specjalistyczny uprawniający do pracy z osobami stosującymi przemoc metodą Duluth.

Terminy i szkolenia

Data: 10 grudnia 2026 10:00-15:00
Miejsce: Wideoszkolenie

Prawa autorskie do niniejszego programu przysługują Private Corporate Consulting Sp. z o.o. Udostępnianie, kopiowanie i przerabianie niniejszego programu bez pisemnej zgody Private Corporate Consulting Sp. z o.o., zagrożone jest odpowiedzialnością karną oraz cywilną